

Actorii Teatrului „Ariel” au învățat din spectacolele precedente de la Underground că nimic nu e mai incitant decât ieșirea din zona cunoscută, tatonarea unor noi teritorii artistice fiind mult mai fertilă în planul evoluției profesionale. Nici cei trei actori ai Naționalului din Târgu Mureș (Monica Ristea Horga, Nicu Mihoc, Serenela Mureșan), distribuiți în spectacol, nu sunt mai puțin interesați de proiect. Dimpotrivă. Personajele *Marta* și *Nina* i-au oferit Monicăi Ristea Horga prilejul a două roluri diferite, în care aparenta stagnare a scenelor dezvăluie o lume bine cunoscută în banalitatea ei, dar atât de dificil de redat scenic. Nicu Mihoc, în spectacol *Petre* și *Gore*, este partenerul Monicăi Ristea Horga, pereche în platitudinea lipsită de orizont a celor două personaje.

Celelalte cupluri de personaje evoluează asemănător, dar pe coordonate diferite: scenele sordid reale alternează cu scene de un suprarealism vecin cu nebunia. Astfel *Eva* (Serenela Mureșan), soția angelică sugrumată cu șiragul de mărgele, revine fantomatic din moarte pentru a-și teroriza soțul. Fără drept de apel, *Dize* (Andi Brânduș) – personajul cel mai straniu din *dramatis personae*, străbate invers existența, întinerind spre finalul spectacolului – ne arată

că nici chiar mult visata reversibilitate termodinamică transpusă în viață nu ne poate salva de invazia derizoriului din noi. Sărăcia mijloacelor regizorale lasă teren de desfășurare actorilor. De altfel, miza spectacolului e distribuția atentă, în care fiecare personaj își găsește motivat locul pentru a construi indirect, cu publicul, acea relație pe care spațiul restrâns de *underground* o cere. *Dies Irae* își pierde măreția din originarul *Recviem*, păstrează însă tonul funebru, în falset ce-i drept. Alternanță de umor negru și cruzime *Dies Irae* e un *horror* temperat în care simțim reflexele culturii cinematografice și chiar ni se sugerează să-l persiflăm lejer cu mijloacele teatrului. Concluzia nerostită, sentința fiecăruia la adresa acestei individuale Apocalipse interioare rămâne la latitudinea spectatorului. La Underground, în decembrie 2000, suntem avertizați despre pragul din noi, real, de trecut o dată cu secolul. Dacă „Infernul e ceilalți”, Apocalipsa suntem noi.

Teatrul „Ariel” din Târgu Mureș, Underground – Dies Irae de Zanina Mircevska. Versiunea în limba română: Alina Nelega. Regia: Alexandar Ivanovski. Scenografia: Carmencita Brojboiu. Cu: Monica Ristea Horga, Nicu Mihoc, Serenela Mureșan, Valentin Lozincă-Mandric, Andi Brânduș, Georgeta Potcoavă.

Mariana CIOLAN

De la demersul cultural la faptul artistic

Nu cu multă vreme în urmă, la Editura UNITEXT apărea un volum de *Teatru irlandez*. Demersul are certa virtute de a lărgi sfera de interes asupra unei literaturi ce s-a impus prin uriașe nume ca James Joyce și, pentru a ne referi strict la dramaturgie, George Bernard Shaw ori Samuel Beckett. Lucrul este dovedit și de ecoul... rapid în lumea oamenilor de teatru, un spectacol precum cel al lui Vlad Massaci cu *Ușa închisă* de Graham Reid, la Piatra-Neamț, nefiind „străin” de această ediție.

Și, iată, recent, o altă „propunere” a cărții este transpusă pe scenă de chiar traducător, regizorul Adrian Roman. Este vorba de piesa lui Jennifer Johnston *Aproape de Babilon*, ce a avut premiera pe scena Teatrului „Alexandru Davila” din Pitești. Cum mărturisea și cu acel prilej, Adrian Roman s-a simțit atras, încă de la „lucrul cu textul” autoarei (deținătoarea unor importante premii literare în Irlanda și Anglia), de încrucișarea în piesă a mai multor teme care, deși își află soriginea în diferite planuri

ale realității și spiritualității irlandeze, pot fi emblematice pentru o arie mai largă a lumii actuale: intoleranța etnică și religioasă, tulburarea raportului de valori pe acest fond, dar și al războiului care potențează și precipită răbufnirile. Departe de a fi o scriere „tezistă”, piesa sondează stări, trăiri ce țin de condiția umană în general, și tocmai acest lucru este pus în lumină de spectacolul piteștean. În centrul ei stau *Alec* și prietenia lui pentru *Jerry*, de condiție mai modestă. Prietenie „interzistă” de mama lui, „femeie care știe cum să se facă ascultată”, prietenie „refuzată” de logica gradajilor și a războiului unde tânărul se înrolează între voluntarii anului 1914. Tânărul *Alec*, care apare debusolat și slab în ochii celorlalți, care nu înțelege „virilitatea” de tip cazon (trăind și criza „absenței tatălui”), își va asuma însă bărbăția actului. El va apăsa pe trăgaciul pistolului pus la tâmpla prietenului pe care-l aștepta plutonul de execuție.

Adrian Roman construiește împreună cu Miriam Georgette Mihail un decor consonant cu structura contrapunctică a textului (alternanța pasajelor narativ-meditative, când eroul își cheamă amintirile, cu secvențe în care rememorările prind contur). Aici pot coexista, ca în planul memoriei afective, și pianul mamei – copilăria pierdută și tranșeele –, realitatea agresivă a frontului și carcera militară – locul salvării prietenului și al eliberării sale, sugestiile de glisare pe axa timpului fiind accentuate de ecleraj (destul de previzibil), dar și de inserții muzicale din folclorul irlandez și autori clasici, creatoare de tensiune. Dintre interpreți, în genere întruchipându-și credibil personajele, se impune o mențiune aparte pentru protagonist (Adrian Damian) și Paul Sprincenatu (*Jerry*). Cei doi tineri, membri ai trupei piteștene, oferă nu puține momente de „poezie” a candorii copilăriei și adolescenței, de bucurie dezlănțuită a vieții,

în bună măsură construind o relație încărcată de emoție într-un spectacol care, fără ostentație, degajă ceva din adevărul și taina vieții.

Teatrul „Alexandru Davila” din Pitești – Aproape de Babilon de Jennifer Johnston. Traducerea, ilustrația sonoră și regia: Adrian Roman. Scenografia: Miriam Georgette Mihail și Adrian Roman. Cu: Adrian Damian, Paul Sprincenatu, Wilhelmina Căta, Petrișor Stan, Dan Ivănesei, Florin Geo Pană. Data premierei: 7 aprilie 2001.

Adrian DAMIAN

